МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

Кафедра методологій крос-культурних практик

Методичні вказівки

до семінарських занять та самостійної роботи

з дисципліни « Методологія проблем аудіовізуального мистецтва»

для студентів спеціальностей В1 "Аудіовізуальне мистецтво та медіавиробництво"

галузі знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»

третього (науково-освітнього) рівня вищої освіти

ОНП Аудіовізуальне мистецтво та виробництво

Харків – 2026

Методичні вказівки з дисципліни «Методологія проблем аудіовізуального мистецтва» до семінарських занять та самостійної роботи з дисципліни «Методологія проблем аудіовізуального мистецтва» для здобувачів спеціальності В1 **«**Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» галузі знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки» третього (аспірантського) ступеня вищої освіти. Харків: ХДАДМ, 2026. 45 с.

Розробник: доктор мистецтвознавства, професор, завідувачка кафедри методологій крос-культурних практик Зоя АЛФЬОРОВА.

Рецензент:

Кандидат філософських наук, доцент, декан факультету «Образотворче мистецтво» ХДАДМ Ольга ІВАЩЕНКО.

Методичні вказівки з дисципліни «Методологія проблем аудіовізуального мистецтва» призначені для аспірантів, які здійснюють наукові дослідження у сфері аудіовізуального мистецтва та медіавиробництва. Зміст методичних вказівок охоплює питання термінологічної визначеності, морфологічної ідентифікації, трансформації художньої мови, розвитку аудіовізуальних арт-практик, сучасних моделей виробництва, взаємодії глобальних тенденцій і локальних культурних контекстів, а також архівації та збереження аудіовізуальної спадщини. Методичні вказівки містять рекомендації щодо підготовки до семінарських занять, виконання самостійної роботи, опрацювання наукових джерел і застосування дослідницьких методів до аналізу конкретних аудіовізуальних творів та виробничих практик. Особливу увагу приділено розвитку дослідницької самостійності аспірантів, умінню проблематизувати об’єкт дослідження, зіставляти різні теоретичні концепції, аргументувати наукові висновки та визначати методологічний інструментарій відповідно до завдань власного дисертаційного дослідження.

Затверджено на засіданні кафедри методологій крос-культурних практик («22» _вересня_ 2026 р., протокол № 3_).

Рекомендовано до друку вченою радою Харківської державної академії дизайну і мистецтв («__» _____ 2026 р., протокол № _).

ЗМІСТ

Вступ……

Загальні положення……

План і зміст курсу……..

Вказівки щодо ведення роботи……..

Рекомендована література……..

ВСТУП

Дисципліна «Методологія проблем аудіовізуального мистецтва» спрямована на поглиблення теоретичної та методологічної підготовки аспірантів, які здійснюють наукові дослідження у сфері аудіовізуального мистецтва та медіавиробництва. Її вивчення передбачає осмислення аудіовізуального мистецтва як складної динамічної системи, що розвивається під впливом культурних, технологічних, соціальних та естетичних чинників. Особлива увага приділяється формуванню наукового розуміння специфіки аудіовізуального твору, трансформацій його художньої мови, зміни моделей авторства, глядацького сприйняття та способів функціонування в сучасному медіасередовищі.

Зміст дисципліни охоплює основні проблемні поля сучасного аудіовізуального мистецтва: еволюцію його теоретичного осмислення, розвиток методологічних підходів у мистецтвознавстві, трансформацію аудіовізуальних арт-практик, особливості індивідуального та колективного виробництва, вплив цифрових технологій і штучного інтелекту, взаємодію глобальних тенденцій із локальними культурними контекстами, а також питання збереження й архівації аудіовізуальної спадщини. Розгляд зазначених проблем передбачає залучення міждисциплінарних підходів, порівняльного аналізу наукових концепцій і критичного опрацювання сучасних досліджень, що дає змогу виявляти нові тенденції розвитку аудіовізуальної сфери та визначати їхнє значення для теорії і практики мистецтва.

Вивчення дисципліни покликане сформувати в аспірантів здатність самостійно визначати та концептуалізувати наукові проблеми, обґрунтовувати вибір методологічного інструментарію відповідно до мети та завдань дослідження, критично оцінювати теоретичні положення й аргументовано формулювати власні наукові висновки. Практична спрямованість дисципліни полягає у застосуванні методологічних підходів до аналізу конкретних аудіовізуальних творів, мистецьких практик і моделей медіавиробництва, а також у встановленні зв’язку між проблематикою навчального курсу та індивідуальними дисертаційними дослідженнями аспірантів. У такий спосіб дисципліна сприяє розвитку дослідницької самостійності, критичного мислення та здатності до оригінального наукового осмислення актуальних процесів у сфері аудіовізуального мистецтва.

Мета методичних вказівок — забезпечення теоретичної та методичної підтримки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності В1 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» під час підготовки до семінарських занять і виконання самостійної роботи з дисципліни «Методологія проблем аудіовізуального мистецтва», поглиблення знань про методологічні засади сучасного мистецтвознавства та актуальні проблеми аудіовізуальної сфери, формування навичок критичного осмислення наукових концепцій, аналізу мистецьких і виробничих практик, систематизації та інтерпретації наукових джерел, обґрунтованого вибору дослідницьких методів і формулювання аргументованих наукових висновків, а також розвиток дослідницької самостійності та здатності застосовувати відповідний методологічний інструментарій у процесі підготовки дисертаційного дослідження.

Компетентності та програмні результати навчання навчальної дисципліни (згідно з освітньою програмою)

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	**Програмні результати навчання**
ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК5 Здатність використовувати обґрунтовану методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері аудіовізуального мистецтва та виробництва та у викладацькій практиці. СК5. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати міждисциплінарних наукових досліджень у сфері аудіовізуального мистецтва та виробництва, оцінювати сучасний стан і тенденції розвитку аудіовізуальної сфери.	РН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері мистецтва і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень мистецтва, отримання нових знань та здійснення інновацій. РН2. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу та прикладних досліджень проблем мистецтва, наявні літературні дані; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого інтелектуального та соціокультурного контекстів. РН3. Критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті всього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми. РН4. Планувати і виконувати

	теоретичні дослідження у сфері мистецтва та з дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного інструментарію та дотриманням норм професійної та академічної етики. РН5. Розуміти загальні принципи та методи дослідження мистецтва, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері мистецтва та у викладацькій практиці.

Теми семінарських занять

Назва теми	Кількість годин
Тема 2. Поняття «методологія», її рівні і форми	2
Тема 3. Початок формування формальної кінознавчої методології.	2
Тема 8. Методологія аналізу аудіовізуальної образності.	2
Тема 9. Проблеми наративу, репрезентації та авторства в аудіовізуальному творі Трансформація авторської позиції, моделей оповіді, персонажності та глядацького сприйняття	2
Всього	**8**

8. Самостійна робота

Назва теми	Кількість годин
Тема 1. Вступ.	5
Тема 2. Поняття «методологія», її рівні і форми	5,5
Тема 3. Початок формування формальної кінознавчої методології.	5,5
Тема 4. Розвиток формальної кінознавчої методології	5,5
Тема 5. Методології проблем АВМ: загальна характеристика	5,5
Тема 6. Методики осмислення проблем АВМ: загальна характеристика	5,5
Тема 7. Проблема методологічної гібридизації в сучасному мистецтвознавстві	5,5

Тема 8. Методологія аналізу аудіовізуальної образності.	5,5
Тема 9. Проблеми наративу, репрезентації та авторства в аудіовізуальному творі Трансформація авторської позиції, моделей оповіді, персонажності та глядацького сприйняття	5,5
Тема 10. Міждисциплінарні та крос-культурні методології дослідження аудіовізуальних практик. Взаємодія мистецтвознавства, культурології, філософії, медіазнавства, соціології та антропології.	5,5
Тема 11. Методологія дослідження трансмедійності та цифрових трансформацій аудіовізуального мистецтва. Конвергенція медіа, інтерактивність, алгоритмізація, штучний інтелект і нові форми художнього виробництва.	5,5
Всього	**60**

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Дисципліна «Методології проблем аудіовізуального мистецтва» спрямована на формування в аспірантів системного розуміння теоретико-методологічних засад дослідження аудіовізуального мистецтва, розвиток здатності виявляти, формулювати й концептуалізувати актуальні наукові проблеми у сфері аудіовізуального мистецтва та медіавиробництва. Дисципліна передбачає опанування сучасних мистецтвознавчих і міждисциплінарних підходів до аналізу аудіовізуальних творів, художніх практик, трансформацій екранної мови, моделей авторства та виробництва, впливу цифрових технологій і штучного інтелекту, взаємодії глобальних і локальних культурних процесів, а також проблем збереження аудіовізуальної спадщини. Її зміст зорієнтований на розвиток критичного мислення, дослідницької самостійності, уміння обґрунтовувати вибір методологічного інструментарію, зіставляти наукові концепції та застосовувати їх для розв'язання завдань індивідуального дисертаційного дослідження. Дисципліна вивчається упродовж 2 семестру / 1-й курс / 3 кредити ECTS, навчальних годин, в тому числі 22 годин — лекційних, 8 годин — семінарських, та 60 годин — самостійної роботи). Дисципліна містить 2 модулі, що складаються із 11 тем. Форма контролю: диф. Залік

Метою модульної контрольної роботи з дисципліни «Методології проблем аудіовізуального мистецтва» є перевірка рівня засвоєння аспірантами теоретичних знань про методологічні засади дослідження аудіовізуального мистецтва, розуміння актуальних проблем його розвитку та здатності критично аналізувати наукові концепції, мистецькі та виробничі практики, обґрунтовувати вибір відповідних дослідницьких методів, застосовувати методологічний інструментарій до аналізу аудіовізуальних явищ і формулювати аргументовані висновки відповідно до завдань власного дисертаційного дослідження.

Метою диференційованого заліку з дисципліни «Методології проблем аудіовізуального мистецтва» є оцінювання рівня сформованості в аспірантів системних теоретичних знань і практичних дослідницьких умінь щодо застосування сучасних методологічних підходів до вивчення аудіовізуального мистецтва, здатності виявляти та концептуалізувати актуальні наукові проблеми, критично аналізувати мистецькі й виробничі практики, обґрунтовувати вибір методів дослідження, аргументовано

викладати результати власного аналізу та застосовувати набутий методологічний інструментарій у процесі виконання дисертаційного дослідження.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
1	Поточний контроль	0– 7,3
2	Поточний контроль	0– 7,3
3	Поточний контроль	0– 7,3
4	Поточний контроль	0– 7,3
5	Поточний контроль	0– 7,3
6	Поточний контроль	0– 7,3
7	Поточний контроль	0– 7,3
8	Поточний контроль	0– 7,3
9	Поточний контроль	0– 7,3
10	Поточний контроль	0– 7,3
11	Поточний контроль	0– 7,3
	Диф.залік	0–20
	Всього балів	**100**

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Бали			**Критерії оцінювання**
	0–17	0–20	
A+	10-17	20	Здобувач в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали та приклади за темою. Відповів на додаткові питання. Розширив роботу до рівня тез до конференції. Подача акуратна, без помилок
A	15-17	20	Здобувач в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали за темою. Подача акуратна, без помилок
A-	11-17	20	Здобувач в повному обсязі опанував матеріал теми, подача акуратна, без помилок

B	12–17	20	Здобувач в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробивдекілька незначних помилок
C	8–11	11-17	Здобувач в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив значні помилки, є невеликі проблеми з форматуванням
D	4–7	7-17	Здобувач не в повному обсязі опанував матеріал теми, робота виконана на недостатньому рівні із значними недоліками (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, відсутність творчого підходу тощо), наявні проблеми з форматуванням
E	1–3	1–9	Здобувач в недостатньому обсязі опанував матеріал теми, виконана робота має багато значних недоліків (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, невідповідність завданню, невчасна подача виконаної роботи, неохайність подання тощо).
	0	0	Пропуск рубіжного контролю

Шкала оцінювання: ECTS ТА НАЦІОНАЛЬНА

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)		Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	A	A+	98–100	Задовільно	64–74	D
			A	95–97		60–63	E
			A-	90–94	Незадовільно	35–59	FX
Добре	82–89	B			Незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C					

ПЛАН І ЗМІСТ КУРСУ

Весняний семестр:

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Загально-методологічного засади кінознавчого дослідження

Тема 1. Вступ.

Тема 2. Поняття «методологія», її рівні і форми

Тема 3. Початок формування формальної кінознавчої методології.

Тема 4. Розвиток формальної кінознавчої методології

Тема 5. Методології проблем АВМ: загальна характеристика

Змістовний модуль 2. Наукові методики осмислення сучасних проблем АВМ

Тема 6. Методики осмислення проблем АВМ: загальна характеристика

Тема 7. Проблема методологічної гібридизації в сучасному мистецтвознавстві

Тема 8. Методологія аналізу аудіовізуальної образності.

Тема 9. Проблеми наративу, репрезентації та авторства в аудіовізуальному творі. Трансформація авторської позиції, моделей оповіді, персонажності та глядацького сприйняття

Тема 10. Міждисциплінарні та крос-культурні методології дослідження аудіовізуальних практик. Взаємодія мистецтвознавства, культурології, філософії, медіазнавства, соціології та антропології.

Тема 11. Методологія дослідження трансмедійності та цифрових трансформацій аудіовізуального мистецтва. Конвергенція медіа, інтерактивність, алгоритмізація, штучний інтелект і нові форми художнього виробництва.

Вказівки щодо ведення роботи

- Тема 1: Вступ

Самостійна робота по темі

Мета самостійної роботи —сформувати в аспірантів цілісне розуміння предметного поля, мети, завдань і методологічного спрямування дисципліни «Методології проблем аудіовізуального мистецтва», визначити її значення для осмислення актуальних тенденцій розвитку аудіовізуального мистецтва та медіавиробництва, а також

усвідомити можливості застосування сучасних мистецтвознавчих і міждисциплінарних підходів у власному дисертаційному дослідженні.

Завдання самостійної роботи

Зміст завдання

1. Опрацювати рекомендовані навчальні й наукові джерела та підготувати стислий аналітичний огляд, у якому визначити основні напрями дослідження сучасного аудіовізуального мистецтва, охарактеризувати їхню актуальність і встановити зв'язок одного з обраних напрямів із темою власного дисертаційного дослідження.

Методичні вказівки до виконання

Під час виконання самостійної роботи аспірантам необхідно опрацювати рекомендовані навчальні та наукові джерела, присвячені теоретичним і методологічним засадам дослідження аудіовізуального мистецтва. Особливу увагу слід приділити визначенню предметного поля дисципліни «Методології проблем аудіовізуального мистецтва», з'ясуванню специфіки сучасного аудіовізуального мистецтва та виявленню основних проблем, що потребують наукового осмислення в контексті розвитку мистецьких практик, цифрових технологій і медіавиробництва.

На основі опрацьованих матеріалів необхідно підготувати стислий аналітичний огляд, у якому визначити основні напрями дослідження сучасного аудіовізуального мистецтва, розкрити їхній зміст і обґрунтувати актуальність. Доцільно зіставити позиції різних науковців, виявити спільні та відмінні підходи до розуміння актуальних проблем аудіовізуальної сфери, а також визначити питання, які залишаються дискусійними або потребують подальшого дослідження. Виклад матеріалу має бути логічним, послідовним і спиратися на наукову аргументацію з обов'язковим зазначенням використаних джерел.

Завершальним етапом роботи має стати визначення зв'язку одного з обраних напрямів дослідження з темою власної дисертації. Аспірантові необхідно обґрунтувати актуальність обраного напряму для свого дослідження, окреслити можливі наукові проблеми та визначити методологічні підходи, які можуть бути використані для їх вивчення. Результати самостійної роботи доцільно представити у формі аналітичного

тексту з чітко сформульованими висновками, що відображають розуміння сучасного проблемного поля аудіовізуального мистецтва та здатність застосовувати набуті знання для формування концептуальних засад дисертаційного дослідження.

Питання для самопідготовки аспірантів з теми

1. Якими є предмет, мета та основні завдання дисципліни «Методології проблем аудіовізуального мистецтва»?
2. У чому полягає специфіка сучасного аудіовізуального мистецтва як об’єкта мистецтвознавчого дослідження?
3. Які основні напрями та проблемні поля дослідження сучасного аудіовізуального мистецтва?
4. Яку роль відіграють міждисциплінарні підходи в осмисленні сучасних аудіовізуальних практик?
5. Як співвідносяться методологічні засади дисципліни та індивідуальна дослідницька проблематика аспіранта?

Основна література

1. Bolter, J. D., & Grusin, R. (1999). Remediation: Understanding new media. MIT Press.

2. Bordwell, D. (1989). Making meaning: Inference and rhetoric in the interpretation of cinema. Harvard University Press.

3. Elsaesser, T., & Hagener, M. (2015). Film theory: An introduction through the senses (2nd ed.). Routledge.

4. Manovich, L. (2001). The language of new media. MIT Press.

5. Stam, R. (2000). Film theory: An introduction. Blackwell Publishers.

6. Зубавіна, І. Б. (2007). Екранна культура: Засоби моделювання художньої реальності (час і простір у кінематографі). Інститут проблем сучасного мистецтва Академії мистецтв України.

Вказівки щодо ведення роботи

Тема 2: Поняття «методологія», її рівні і форми

Питання до семінарського заняття

1. Поняття методології в сучасному науковому пізнанні: сутність, функції та значення для мистецтвознавчих досліджень.
2. Рівні методології наукового пізнання: філософський, загальнонауковий, конкретно-науковий і технологічний рівні, їхні особливості та взаємозв'язок.
3. Форми й підходи методологічного аналізу в дослідженні аудіовізуального мистецтва: можливості застосування системного, історичного, порівняльного та міждисциплінарного підходів.

Самостійна робота за темою

Мета самостійної роботи — поглибити розуміння сутності методології наукового пізнання, її рівнів і форм, сформувати в аспірантів здатність розрізняти методологічні підходи та методи дослідження, визначати їхні функції та обґрунтовувати доцільність застосування у вивченні актуальних проблем аудіовізуального мистецтва.

Зміст завдання: опрацювати рекомендовані наукові джерела та підготувати аналітичну схему рівнів методології наукового пізнання з характеристикою кожного рівня і прикладами його застосування в дослідженні аудіовізуального мистецтва. На прикладі теми власного дисертаційного дослідження визначити відповідні методологічні підходи та методи, обґрунтувати їхній вибір і встановити взаємозв'язок між ними.

Методичні вказівки до виконання

На першому етапі самостійної роботи аспірантам необхідно опрацювати рекомендовану літературу, зосередившись на визначеннях понять «методологія», «методологічний підхід», «метод» і «методика». Слід з'ясувати, як співвідносяться ці поняття, які функції виконує методологія в науковому пізнанні та чому її осмислення є необхідною умовою побудови цілісного мистецтвознавчого дослідження. Доцільно

зіставити визначення, запропоновані різними авторами, і сформулювати власне узагальнене розуміння методології.

На другому етапі потрібно систематизувати основні рівні методології: філософський, загальнонауковий, конкретно-науковий і технологічний. Для кожного рівня необхідно визначити його призначення, характерні засоби пізнання та можливості застосування в дослідженні аудіовізуального мистецтва. Наприклад, філософський рівень дає змогу осмислити природу художньої реальності та специфіку мистецького пізнання; загальнонауковий — застосовувати системний аналіз і моделювання; конкретно-науковий — залучати мистецтвознавчі, кінознавчі й медіатеоретичні концепції; технологічний — визначати послідовність дослідницьких процедур і способи опрацювання матеріалу. Варто враховувати, що така класифікація є поширеною моделлю, а її інтерпретації можуть відрізнятися в різних методологічних концепціях.

На завершальному етапі необхідно застосувати набуті знання до теми власного дисертаційного дослідження. Аспірантові слід визначити, які методологічні підходи та методи відповідають об’єкту, предмету, меті й завданням дослідження, пояснити їхню взаємодію та обґрунтувати очікувану дослідницьку результативність. Підсумком роботи має стати структурована аналітична схема або таблиця з короткими поясненнями, прикладами та висновком про значення методологічної обґрунтованості для отримання достовірних і науково аргументованих результатів.

Питання для самопідготовки аспірантів з теми

1. Як визначається поняття «методологія» та які основні функції вона виконує в науковому пізнанні?
2. У чому полягають відмінності між методологічним підходом, методом і методикою дослідження?
3. Які рівні методології виокремлюють у науковому пізнанні та як вони взаємодіють?
4. Яке значення мають філософський і загальнонауковий рівні методології для дослідження аудіовізуального мистецтва?
5. Як обґрунтувати вибір методологічних підходів і методів відповідно до теми та завдань дисертаційного дослідження?

Основна література

1. Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2018). Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches (5th ed.). SAGE Publications.

2. Flick, U. (2018). An introduction to qualitative research (6th ed.). SAGE Publications.

3. Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1994). Competing paradigms in qualitative research. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), Handbook of qualitative research (pp. 105–117). SAGE Publications.

4. Kuhn, T. S. (2012). The structure of scientific revolutions (4th ed.). University of Chicago Press.

5. Manovich, L. (2001). The language of new media. MIT Press.

6. Stam, R. (2000). Film theory: An introduction. Blackwell Publishers.

Вказівки щодо ведення роботи

Тема 3 Початок формування формальної кінознавчої методології

Питання до семінарського заняття

1. Історичні та теоретичні передумови формування формальної кінознавчої методології: становлення кіно як самостійного об’єкта наукового осмислення на початку XX століття.
2. Основні принципи формального аналізу кінематографа: дослідження кінематографічної форми, монтажу, композиції кадру, руху, світла, ритму та специфіки екранної виразності.
3. Представники та значення ранньої формальної кінознавчої думки: концепції Рудольфа Арнгейма, Сергія Ейзенштейна, Всеволода Пудовкіна та їхній вплив на подальший розвиток теорії кіно.

Самостійна робота за темою

Мета самостійної роботи — поглибити знання аспірантів про історичні передумови й теоретичні засади становлення формальної кінознавчої методології, сформувати здатність аналізувати ранні концепції кінематографічної форми та визначати їхнє значення для розвитку методів дослідження аудіовізуального мистецтва.

Зміст завдання: опрацювати рекомендовані наукові джерела та підготувати порівняльний аналітичний огляд двох концепцій ранньої теорії кіно, зосередившись на розумінні кінематографічної форми, специфіці екранної виразності та ролі монтажу. На прикладі одного кінофільму продемонструвати можливості застосування принципів формального аналізу для дослідження його художньої структури.

Методичні вказівки до виконання

На першому етапі необхідно опрацювати рекомендовані джерела з історії теорії кіно, визначити основні історико-культурні передумови формування кінознавства як окремого напряму наукового осмислення мистецтва. Варто з’ясувати, чому виникла потреба в теоретичному обґрунтуванні специфіки кінематографа, які його властивості відрізняли нове мистецтво від театру, літератури, фотографії та інших візуальних практик. Особливу увагу слід приділити поняттю кінематографічної форми та розмежуванню формального аналізу й опису сюжетного змісту фільму.

На другому етапі необхідно обрати двох представників ранньої кінознавчої думки, наприклад Рудольфа Аргейма та Сергія Ейзенштейна, і зіставити їхні підходи до осмислення виражальних можливостей кіно. У процесі порівняння слід розглянути значення монтажу, композиції кадру, руху, ритму, візуального контрасту та організації екранного простору. Доцільно виокремити спільні положення та відмінності в концепціях, спираючись на конкретні теоретичні праці дослідників, а не лише на загальні відомості про їхню творчість.

На третьому етапі потрібно застосувати принципи формального аналізу до обраного кінофільму. Необхідно визначити, як композиція кадру, монтажна організація, рух камери, світло, ритм і співвідношення зображення та звуку формують художній зміст твору. Результати слід оформити у вигляді стислого аналітичного тексту, що містить постановку дослідницького питання, характеристику застосованого підходу, аналіз конкретних елементів фільму та висновок про можливості та обмеження формальної методології в сучасному мистецтвознавчому дослідженні.

Питання для самопідготовки аспірантів з теми

1. Які історичні та культурні чинники зумовили формування кінознавства як самостійного напряму теоретичного осмислення мистецтва?
2. У чому полягає сутність формальної кінознавчої методології та які аспекти кінематографічного твору вона дає змогу досліджувати?
3. Яке значення Рудольф Арнгейм надавав специфіці кінематографічного зображення у становленні теорії кіно?
4. Як Сергій Ейзенштейн обґрунтовував роль монтажу у формуванні художнього змісту та глядацького сприйняття?
5. Які можливості й обмеження має формальний аналіз під час дослідження сучасних аудіовізуальних творів і цифрових медіапрактик?

Основна література

1. Arnheim, R. (1957). Film as art. University of California Press. (Original work published 1932).

2. Bordwell, D. (1989). Making meaning: Inference and rhetoric in the interpretation of cinema. Harvard University Press.

3. Eisenstein, S. (1949). Film form: Essays in film theory (J. Leyda, Trans.). Harcourt, Brace and Company.

4. Eisenstein, S. (1957). The film sense (J. Leyda, Trans.). Meridian Books.

5. Pudovkin, V. I. (1958). Film technique and film acting: The cinema writings of V. I. Pudovkin (I. Montagu, Ed. & Trans.). Vision Press.

6. Thompson, K. (1988). Breaking the glass armor: Neoformalist film analysis. Princeton University Press.

Вказівки щодо ведення роботи

Тема 4. Розвиток формальної кінознавчої методології

Самостійна робота за темою

Мета самостійної роботи — поглибити знання аспірантів про еволюцію формальної кінознавчої методології, основні напрями її розвитку та трансформацію принципів аналізу кінематографічного твору; сформувати вміння критично

осмислювати теоретичні концепції, застосовувати інструментарій формального аналізу до дослідження художньої структури аудіовізуального твору та визначати можливості використання формалістичних підходів у сучасному мистецтвознавстві.

Зміст завдання

Опрацювати рекомендовані наукові джерела та підготувати аналітичний огляд розвитку формальної кінознавчої методології, визначивши основні етапи її становлення, ключові теоретичні положення та внесок провідних дослідників у розроблення методів аналізу кінематографічної форми. На прикладі одного кінофільму здійснити формальний аналіз композиції кадру, монтажу, ритму, організації екранного простору та взаємодії зображення і звуку. Сформулювати висновки щодо дослідницьких можливостей формальної методології та її значення для вивчення сучасного аудіовізуального мистецтва.

Методичні вказівки до виконання

На першому етапі самостійної роботи необхідно опрацювати наукові джерела, присвячені розвитку формальної кінознавчої думки, та простежити перехід від ранніх теорій специфіки кінематографічного зображення до систематизованих методів аналізу художньої структури фільму. Особливу увагу слід приділити працям Рудольфа Арнгейма, Сергія Ейзенштейна та інших, а також представників пізнішого формального та неоформалістичного кінознавства. Необхідно визначити, як змінювалося розуміння кінематографічної форми, монтажу, візуальної композиції, ритму та глядацького сприйняття, і з’ясувати, які положення ранніх теорій зберегли методологічну цінність.

На другому етапі потрібно систематизувати основні поняття та аналітичні категорії формальної кінознавчої методології. Доцільно розглянути композицію кадру, монтажні зв’язки, рух камери, організацію простору й часу, візуальний ритм, світлове рішення, звукову структуру та взаємодію цих елементів у формуванні художнього цілого. Важливо розмежовувати опис формальних властивостей фільму та їхню інтерпретацію: кожне аналітичне твердження має спиратися на конкретні приклади з аудіовізуального матеріалу та пояснювати, як певний прийом впливає на смислову організацію твору.

На третьому етапі необхідно обрати кінофільм для самостійного аналізу та застосувати до нього визначені методологічні принципи. Аналіз має охоплювати конкретні сцени або епізоди, у яких виразно проявляються особливості композиції, монтажу, ритму чи організації екранного простору. У висновках слід визначити, які аспекти художньої структури вдалося розкрити за допомогою формального аналізу, які його обмеження виявилися під час дослідження та як цей підхід може бути доповнений історичним, семіотичним, культурологічним або іншим методологічним інструментарієм. Результати роботи оформлюються як аналітичний текст із чіткою структурою, аргументованими висновками та посиланнями на використані джерела.

Питання для самопідготовки аспірантів з теми

1. Які основні етапи можна виокремити в розвитку формальної кінознавчої методології?
2. Як змінювалися уявлення про кінематографічну форму в теоретичних працях Рудольфа Арнгейма, Сергія Ейзенштейна та представників пізнішого кінознавства?
3. Які категорії та аналітичні процедури становлять основу формального аналізу кінофільму?
4. Як монтаж, композиція кадру, ритм і організація екранного простору беруть участь у формуванні художнього змісту аудіовізуального твору?
5. Які можливості та обмеження має формальна кінознавча методологія під час дослідження сучасних цифрових і трансмедійних практик?

Основна література

1. Arnheim, R. (1957). Film as art. University of California Press. (Original work published 1932).

2. Bordwell, D. (1989). Making meaning: Inference and rhetoric in the interpretation of cinema. Harvard University Press.

3. Bordwell, D. (2008). Poetics of cinema. Routledge.

4. Eisenstein, S. (1949). Film form: Essays in film theory (J. Leyda, Trans.). Harcourt, Brace and Company.

5. Pudovkin, V. I. (1958). Film technique and film acting: The cinema writings of V. I. Pudovkin (I. Montagu, Ed. & Trans.). Vision Press.

6. Thompson, K. (1988). Breaking the glass armor: Neoformalist film analysis. Princeton University Press.

Вказівки щодо ведення роботи

Тема 5. Методології проблем АВМ: загальна характеристика

Самостійна робота за темою

Мета самостійної роботи — поглибити знання аспірантів про теоретико-методологічні засади дослідження аудіовізуального мистецтва, сформувати системне розуміння основних методологічних підходів до аналізу аудіовізуальних творів і практик, розвинути здатність визначати дослідницькі проблеми, обґрунтовувати вибір методологічного інструментарію та застосовувати його відповідно до мети та завдань власного дисертаційного дослідження.

Зміст завдання: опрацювати рекомендовані наукові джерела та підготувати аналітичний огляд основних методологічних підходів до дослідження аудіовізуального мистецтва. Визначити їхні теоретичні засади, предметні можливості та обмеження, зіставити принципи застосування формального, історико-культурного, семіотичного, структурного й міждисциплінарного підходів. На прикладі теми власного дисертаційного дослідження обґрунтувати доцільність використання одного або кількох методологічних підходів і визначити їхню роль у розв’язанні конкретної наукової проблеми.

Методичні вказівки до виконання

На першому етапі необхідно опрацювати рекомендовану літературу, зосередившись на поняттях «методологія мистецтвознавчого дослідження», «методологічний підхід», «наукова проблема» та «дослідницький інструментарій». Слід з’ясувати, як методологія визначає принципи постановки наукової проблеми, вибору об’єкта й предмета дослідження, інтерпретації матеріалу та обґрунтування висновків. Особливу увагу варто приділити специфіці аудіовізуального мистецтва як

об’єкта наукового аналізу, що поєднує візуальні, звукові, наративні, технологічні та соціокультурні складники.

На другому етапі необхідно охарактеризувати основні методологічні підходи, які застосовуються в дослідженні аудіовізуального мистецтва. Для кожного підходу потрібно визначити його теоретичну основу, ключові поняття, дослідницькі можливості та обмеження. Доцільно зіставити формальний аналіз, спрямований на вивчення художньої організації твору, історико-культурний підхід, що розглядає його в контексті певної епохи, семіотичний підхід, орієнтований на аналіз знакових систем і механізмів продукування значень, та міждисциплінарний підхід, який дає змогу поєднувати мистецтвознавчі, культурологічні, соціологічні й медіатеоретичні перспективи. Результати доцільно представити у вигляді порівняльної таблиці.

На третьому етапі потрібно співвіднести визначені методологічні підходи з тематикою власного дисертаційного дослідження. Необхідно сформулювати дослідницьку проблему, пояснити, які аспекти аудіовізуального явища потребують аналізу, та аргументувати вибір відповідних методологічних засобів. Якщо передбачається поєднання кількох підходів, слід визначити принципи їхньої взаємодії та пояснити, як кожен із них сприятиме розв’язанню окремих дослідницьких завдань. Підсумком роботи має стати аналітичний текст із висновками щодо значення методологічної обґрунтованості для забезпечення послідовності, аргументованості й наукової новизни дослідження.

Питання для самопідготовки аспірантів з теми

1. У чому полягає сутність методології дослідження аудіовізуального мистецтва та які функції вона виконує?
2. Які особливості аудіовізуального твору визначають специфіку його мистецтвознавчого аналізу?
3. Які основні методологічні підходи застосовуються для дослідження аудіовізуального мистецтва та медіавиробництва?
4. За якими критеріями здійснюється вибір методологічного підходу відповідно до мети, предмета та завдань наукового дослідження?
5. Які переваги та методологічні ризики має поєднання різних дослідницьких підходів у вивченні сучасних аудіовізуальних практик?

Основна література

1. Bordwell, D. (1989). Making meaning: Inference and rhetoric in the interpretation of cinema. Harvard University Press.

2. Bolter, J. D., & Grusin, R. (1999). Remediation: Understanding new media. MIT Press.

3. Elsaesser, T., & Hagener, M. (2015). Film theory: An introduction through the senses (2nd ed.). Routledge.

4. Manovich, L. (2001). The language of new media. MIT Press.

5. Rose, G. (2016). Visual methodologies: An introduction to researching with visual materials (4th ed.). SAGE Publications.

6. Stam, R. (2000). Film theory: An introduction. Blackwell Publishers.

Вказівки щодо ведення роботи

Тема 6 Методики осмислення проблем АВМ: загальна характеристика

Самостійна робота за темою

Мета самостійної роботи — поглибити знання аспірантів про сутність, принципи та особливості застосування методик наукового осмислення проблем аудіовізуального мистецтва, сформувати вміння розрізняти методологічні підходи, окремі методи та дослідницькі процедури, розвинути здатність обирати та обґрунтовувати відповідні методики аналізу аудіовізуальних творів, мистецьких практик і виробничих процесів відповідно до мети, предмета й завдань дисертаційного дослідження.

Зміст завдання

Опрацювати рекомендовані наукові джерела та підготувати аналітичний огляд основних методик осмислення проблем аудіовізуального мистецтва, визначивши їхні теоретичні засади, дослідницькі можливості та межі застосування. Систематизувати методики формального, історико-культурного, порівняльного, семіотичного, наративного та інтерпретаційного аналізу. На прикладі конкретного аудіовізуального твору або мистецької практики продемонструвати застосування обраної методики, а також обґрунтувати можливість її використання для розв’язання проблеми, пов’язаної з темою власного дисертаційного дослідження.

Методичні вказівки до виконання

На першому етапі самостійної роботи необхідно опрацювати рекомендовані джерела, зосередившись на розмежуванні понять «методологія», «методологічний підхід», «метод» і «методика дослідження». Слід з'ясувати, що методологічний підхід визначає загальну дослідницьку перспективу, метод окреслює спосіб пізнання об'єкта, а методика конкретизує порядок і процедури застосування відповідних дослідницьких засобів. Важливо усвідомити, що вибір методики залежить від характеру наукової проблеми, специфіки досліджуваного матеріалу та очікуваних результатів.

На другому етапі потрібно охарактеризувати основні методики аналізу аудіовізуального мистецтва. Формальний аналіз дає змогу досліджувати композицію кадру, монтаж, ритм, рух камери та взаємодію зображення і звуку; історико-культурний — розглядати твір у контексті певної епохи, суспільних процесів і мистецьких традицій; семіотичний — виявляти знакові структури та механізми продукування значень; наративний — аналізувати організацію оповіді, персонажів, часові й просторові структури; порівняльний — зіставляти твори, авторські стратегії та мистецькі практики. Доцільно оформити результати у вигляді таблиці, зазначивши для кожної методики її призначення, основні аналітичні процедури, переваги та обмеження.

На третьому етапі необхідно обрати конкретний аудіовізуальний твір або мистецьку практику й застосувати до них одну з визначених методик. У роботі слід сформулювати дослідницьке питання, обґрунтувати вибір методики, визначити матеріал для аналізу, послідовно виконати аналітичні процедури та сформулювати висновки. За потреби можна поєднати дві методики, пояснивши, як вони доповнюють одна одну та дають змогу розкрити різні аспекти об'єкта. Завершальним кроком має стати визначення можливостей використання обраної методики у власному дисертаційному дослідженні з урахуванням його мети, завдань і специфіки матеріалу.

Питання для самопідготовки аспірантів з теми

1. У чому полягає відмінність між методологією, методологічним підходом, методом і методикою наукового дослідження?

2. Які основні методики використовуються для осмислення проблем сучасного аудіовізуального мистецтва?
3. Які дослідницькі можливості надають формальний, семіотичний, історико-культурний і наративний аналізи?
4. За якими критеріями визначають доцільність застосування певної методики до конкретного аудіовізуального твору або мистецької практики?
5. За яких умов доцільно поєднувати кілька методик у межах одного мистецтвознавчого дослідження та як обґрунтувати їхню взаємодію?

Основна література

1. Bordwell, D. (1989). Making meaning: Inference and rhetoric in the interpretation of cinema. Harvard University Press.

2. Elsaesser, T., & Hagener, M. (2015). Film theory: An introduction through the senses (2nd ed.). Routledge.

3. Manovich, L. (2001). The language of new media. MIT Press.

4. Rose, G. (2016). Visual methodologies: An introduction to researching with visual materials (4th ed.). SAGE Publications.

5. Stam, R. (2000). Film theory: An introduction. Blackwell Publishers.

6. Van Leeuwen, T., & Jewitt, C. (Eds.). (2001). The handbook of visual analysis. SAGE Publications.

Вказівки щодо ведення роботи

Тема 7. Проблема методологічної гібридизації в сучасному мистецтвознавстві

Самостійна робота за темою

Мета самостійної роботи — поглибити знання аспірантів про сутність і передумови методологічної гібридизації в сучасному мистецтвознавстві, розкрити специфіку інтеграції різних наукових підходів до дослідження складних мистецьких явищ, сформувати здатність критично оцінювати можливості та обмеження поєднання

методологічних інструментів і обґрунтовувати їх застосування відповідно до проблематики власного дисертаційного дослідження у сфері аудіовізуального мистецтва та медіавиробництва.

Зміст завдання

Опрацювати рекомендовані наукові джерела та підготувати аналітичний огляд проблеми методологічної гібридизації в сучасному мистецтвознавстві. Визначити передумови формування інтегративних дослідницьких моделей, охарактеризувати особливості поєднання мистецтвознавчих, культурологічних, семіотичних, соціологічних і медіатеоретичних підходів. На прикладі конкретного аудіовізуального твору або мистецької практики продемонструвати можливості застосування двох взаємодоповнювальних методологічних підходів, обґрунтувати їхню сумісність і сформулювати висновки щодо результативності обраної дослідницької моделі.

Методичні вказівки до виконання

На першому етапі необхідно опрацювати рекомендовані джерела, з’ясувати зміст понять «методологічна гібридизація», «міждисциплінарність», «трансдисциплінарність» та «інтегративний підхід». Слід визначити, які зміни в сучасному мистецтві, розвитку цифрових медіа та науковому пізнанні зумовлюють потребу в поєднанні різних дослідницьких перспектив. Особливу увагу варто приділити складній природі аудіовізуального твору, у якому взаємодіють художні, технологічні, наративні, соціальні та культурні компоненти, що нерідко потребують комплексного аналізу.

На другому етапі потрібно розглянути основні моделі методологічної гібридизації та визначити принципи поєднання дослідницьких підходів. Наприклад, формальний аналіз може доповнюватися семіотичним для виявлення зв’язку між художньою організацією твору та системою його значень; історико-культурний підхід — соціологічним для з’ясування взаємозв’язку мистецьких практик із суспільними процесами; медіатеоретичний — культурологічним для дослідження впливу цифрового середовища на способи створення й сприйняття аудіовізуального контенту. Необхідно встановити, які дослідницькі питання розв’язує кожен із підходів, у чому полягає їхня

взаємодоповнюваність і які суперечності можуть виникнути в разі механічного поєднання різних теоретичних засад.

На третьому етапі слід обрати аудіовізуальний твір, мистецький проєкт або медіапрактику та розробити модель її дослідження на основі поєднання двох методологічних підходів. Потрібно сформулювати дослідницьке питання, визначити матеріал аналізу, обґрунтувати вибір кожного підходу та пояснити послідовність їх застосування. У висновках необхідно оцінити, які нові аспекти об'єкта вдалося виявити завдяки методологічній гібридизації, які обмеження залишилися та наскільки обрана модель відповідає меті дослідження. Бажано також визначити можливості застосування запропонованої моделі у власному дисертаційному дослідженні.

Питання для самопідготовки аспірантів з теми

1. Що означає поняття «методологічна гібридизація» та які чинники зумовлюють її поширення в сучасному мистецтвознавстві?
2. У чому полягають відмінності між міждисциплінарним, трансдисциплінарним та інтегративним підходами до дослідження мистецьких явищ?
3. Які методологічні підходи доцільно поєднувати для комплексного аналізу сучасного аудіовізуального твору?
4. За якими критеріями визначають сумісність різних методологічних підходів і як уникнути їхнього механічного поєднання?
5. Які можливості та ризики методологічної гібридизації виникають під час дослідження цифрового мистецтва, трансмедійних практик і сучасного медіавиробництва?

Основна література

1. Bolter, J. D., & Grusin, R. (1999). Remediation: Understanding new media. MIT Press.

2. Denzin, N. K. (1978). The research act: A theoretical introduction to sociological methods (2nd ed.). McGraw-Hill.

3. Klein, J. T. (1990). Interdisciplinarity: History, theory, and practice. Wayne State University Press.

4. Manovich, L. (2001). The language of new media. MIT Press.

5. Repko, A. F., & Szostak, R. (2020). Interdisciplinary research: Process and theory (4th ed.). SAGE Publications.

6. Rose, G. (2016). Visual methodologies: An introduction to researching with visual materials (4th ed.). SAGE Publications.

Вказівки щодо ведення роботи

Тема 8. Методологія аналізу аудіовізуальної образності.

Питання до семінарського заняття

1. Аудіовізуальна образність як об’єкт мистецтвознавчого дослідження: сутність поняття, структура образу та специфіка взаємодії візуального, звукового й наративного компонентів у формуванні художнього змісту.
2. Основні методологічні підходи до аналізу аудіовізуальної образності: формальний, семіотичний, феноменологічний, наративний та культурологічний підходи, їхні дослідницькі можливості й обмеження.
3. Трансформація аудіовізуальної образності в сучасному медіасередовищі: вплив цифрових технологій, комп’ютерної графіки, алгоритмізації та штучного інтелекту на створення, сприйняття й інтерпретацію аудіовізуальних образів.

Самостійна робота за темою

Мета самостійної роботи — поглибити знання аспірантів про теоретико-методологічні засади дослідження аудіовізуальної образності, сформувати здатність аналізувати структуру та художні функції аудіовізуального образу, визначати особливості взаємодії його візуальних, звукових і наративних складників, а також обґрунтовано застосовувати відповідні методологічні підходи до вивчення конкретних аудіовізуальних творів і практик.

Зміст завдання: опрацювати рекомендовані наукові джерела та підготувати аналітичний текст про методологічні підходи до дослідження аудіовізуальної образності. На прикладі одного кінофільму, відеоарту або цифрового аудіовізуального твору проаналізувати структуру образу, особливості композиції, кольорового й

світлового рішення, руху, монтажу, звукового оформлення та їхню роль у формуванні художнього змісту. Обґрунтувати вибір методологічного підходу й сформулювати висновки щодо його ефективності для розкриття специфіки обраного твору.

Методичні вказівки до виконання

На першому етапі необхідно опрацювати рекомендовані джерела, зосередившись на визначенні понять «аудіовізуальний образ», «образність», «художній образ», «візуальна репрезентація» та «аудіовізуальна виразність». Слід з'ясувати, як аудіовізуальний образ формується внаслідок взаємодії зображення, звуку, монтажу, руху, просторово-часової організації та наративу. Особливу увагу варто приділити відмінності між простим описом зображуваного об'єкта та мистецтвознавчим аналізом образу, який передбачає дослідження його художньої функції, символічного значення, емоційного впливу та культурного контексту.

На другому етапі необхідно визначити методологічний підхід, найбільш відповідний для аналізу обраного аудіовізуального матеріалу. Формальний аналіз дає змогу дослідити композицію, колір, світло, рух камери, монтаж і ритм; семіотичний — розкрити знакові структури, символи та механізми продукування значень; феноменологічний — зосередитися на досвіді сприйняття аудіовізуального твору; наративний — виявити взаємозв'язок образної системи з організацією оповіді; культурологічний — розглянути образ у контексті суспільних уявлень, культурної пам'яті та ідеологічних значень. Важливо не лише описати обраний підхід, а й пояснити, які саме аспекти аудіовізуальної образності він дає змогу дослідити.

На третьому етапі слід здійснити безпосередній аналіз обраного твору, виокремивши кілька показових кадрів, сцен або епізодів. Необхідно визначити, як візуальні та звукові елементи взаємодіють між собою, які смисли вони формують і як впливають на глядацьке сприйняття. Якщо досліджується цифровий або створений із використанням штучного інтелекту твір, доцільно додатково розглянути роль технологій у формуванні образної структури. Підсумковий текст має містити постановку дослідницького питання, обґрунтування методології, аналіз конкретного матеріалу та аргументовані висновки про специфіку аудіовізуальної образності.

Питання для самопідготовки аспірантів з теми

1. Що таке аудіовізуальна образність і які складники визначають її специфіку в сучасному мистецтві?
2. Як взаємодія зображення, звуку, монтажу та руху формує художній зміст аудіовізуального образу?
3. У чому полягають особливості застосування формального, семіотичного, феноменологічного та наративного підходів до аналізу аудіовізуальної образності?
4. Як культурний та історичний контексти впливають на створення й інтерпретацію аудіовізуальних образів?
5. Як цифрові технології та штучний інтелект змінюють способи формування аудіовізуальної образності та методи її мистецтвознавчого дослідження?

Основна література:

1. Arnheim, R. (1957). Film as art. University of California Press. (Original work published 1932).

2. Elsaesser, T., & Hagener, M. (2015). Film theory: An introduction through the senses (2nd ed.). Routledge.

3. Manovich, L. (2001). The language of new media. MIT Press.

4. Mitchell, W. J. T. (1994). Picture theory: Essays on verbal and visual representation. University of Chicago Press.

5. Rose, G. (2016). Visual methodologies: An introduction to researching with visual materials (4th ed.). SAGE Publications.

6. Sobchack, V. (1992). The address of the eye: A phenomenology of film experience. Princeton University Press.

Вказівки щодо ведення роботи

Тема 9: Проблеми наративу, репрезентації та авторства в аудіовізуальному творі. Трансформація авторської позиції, моделей оповіді, персонажності та глядацького сприйняття

Питання до семінарського заняття

1. Трансформація моделей аудіовізуального наративу: класичні, модерністські та постмодерністські принципи оповіді; нелінійність, фрагментарність, множинність перспектив і зміна часово-просторової організації твору.

2. Проблема авторства та репрезентації в аудіовізуальному мистецтві: трансформація авторської позиції, колективний характер творчості, співвідношення авторського задуму, технологічних засобів і культурних кодів у формуванні художнього змісту.

3. Трансформація персонажності та глядацького сприйняття: зміни способів конструювання персонажа, ідентифікації та залучення глядача в умовах інтерактивності, цифрових медіа й трансмедійного оповідання.

Самостійна робота за темою

Мета самостійної роботи — поглибити знання аспірантів про теоретико-методологічні засади аналізу наративу, репрезентації та авторства в аудіовізуальному мистецтві, сформувати здатність критично осмислювати трансформації моделей оповіді, принципів конструювання персонажів і способів глядацького сприйняття, а також застосовувати відповідний методологічний інструментарій до дослідження сучасних аудіовізуальних творів і практик.

Зміст завдання: опрацювати рекомендовані наукові джерела та підготувати порівняльний аналітичний огляд трансформацій наративу, авторської позиції, репрезентації та персонажності в аудіовізуальному мистецтві. На прикладі двох творів, які представляють різні моделі оповіді або різні історико-культурні контексти, проаналізувати організацію наративу, позицію автора, способи репрезентації персонажів і механізми залучення глядача. Сформулювати висновки щодо впливу цих особливостей на інтерпретацію художнього змісту та визначити можливості застосування відповідних підходів у власному дисертаційному дослідженні.

Методичні вказівки до виконання

На першому етапі необхідно опрацювати рекомендовані наукові джерела, присвячені теорії наративу, авторства, репрезентації та глядацького сприйняття. Слід з’ясувати зміст понять «аудіовізуальний наратив», «авторська позиція»,

«репрезентація», «персонажність» і «глядацька ідентифікація». Особливу увагу варто приділити відмінностям між класичною лінійною оповіддю, модерністськими моделями, що порушують усталені принципи причинно-наслідкової організації, та сучасними нелінійними й трансмедійними формами. Необхідно також розглянути авторство як складний процес, у якому взаємодіють індивідуальний творчий задум, колективна виробнича діяльність, технологічні засоби та культурні контексти.

На другому етапі потрібно обрати два аудіовізуальні твори для порівняльного аналізу. Це можуть бути фільми різних історичних періодів, твори з класичною та нелінійною структурою оповіді або традиційний фільм і інтерактивний чи трансмедійний проєкт. Аналіз доцільно здійснювати за кількома критеріями: структура й послідовність подій; характер оповідача та розподіл інформації; способи конструювання персонажів; репрезентація соціальних і культурних ідентичностей; характер взаємодії твору з глядачем. Важливо не обмежуватися переказом сюжету, а пояснювати, як конкретні наративні та образні рішення впливають на значення твору й глядацьку інтерпретацію.

На третьому етапі необхідно узагальнити результати порівняння та визначити, як зміни в організації наративу, авторській позиції й конструюванні персонажності відображають ширші трансформації аудіовізуальної культури. Слід обґрунтувати, чи зберігає автор контроль над інтерпретацією твору, як глядач долучається до формування його значень і які нові можливості створюють інтерактивні та трансмедійні формати. Підсумковий текст має містити постановку дослідницької проблеми, характеристику обраних творів, порівняльний аналіз, аргументовані висновки та посилання на використані наукові джерела.

Питання для самопідготовки аспірантів з теми

1. У чому полягають основні відмінності між класичними, модерністськими, постмодерністськими та сучасними нелінійними моделями аудіовізуального наративу?
2. Як змінюється розуміння авторства в умовах колективного виробництва, цифрових медіа та використання штучного інтелекту?
3. Якими засобами аудіовізуальний твір формує репрезентацію персонажів, соціальних груп та культурних ідентичностей?

4. Як трансформація персонажності й наративної структури впливає на глядацьку ідентифікацію, інтерпретацію та емоційне залучення?
5. Які зміни в моделях авторства, оповіді та глядацького сприйняття зумовлює розвиток інтерактивного й трансмедійного аудіовізуального мистецтва?

Основна література

1. Barthes, R. (1977). The death of the author. In Image—Music—Text (S. Heath, Trans., pp. 142–148). Hill and Wang. (Original work published 1967).

2. Bordwell, D. (1985). Narration in the fiction film. University of Wisconsin Press.

3. Chatman, S. (1978). Story and discourse: Narrative structure in fiction and film. Cornell University Press.

4. Genette, G. (1980). Narrative discourse: An essay in method (J. E. Lewin, Trans.). Cornell University Press.

5. Jenkins, H. (2006). Convergence culture: Where old and new media collide. New York University Press.

6. Stam, R., Burgoyne, R., & Flitterman-Lewis, S. (1992). New vocabularies in film semiotics: Structuralism, post-structuralism, and beyond. Routledge.

Вказівки щодо ведення роботи

Тема 10: Міждисциплінарні та крос-культурні методології дослідження аудіовізуальних практик. Взаємодія мистецтвознавства, культурології, філософії, медіазнавства, соціології та антропології.

•

Самостійна робота по темі

Мета самостійної роботи — поглибити знання аспірантів про міждисциплінарні та крос-культурні методології дослідження аудіовізуальних практик, сформувати вміння інтегрувати теоретичні положення й аналітичні інструменти різних наукових дисциплін, визначати вплив культурного контексту на створення, функціонування та сприйняття аудіовізуальних творів, а також обґрунтовано обирати

дослідницькі підходи відповідно до проблематики власного дисертаційного дослідження.

Зміст завдання:

Підготувати аналітичний огляд міждисциплінарних і крос-культурних підходів до дослідження аудіовізуального мистецтва на прикладі одного аудіовізуального твору або практики. Визначити, які положення мистецтвознавства, культурології, філософії, медіазнавства, соціології чи антропології можуть бути використані для його аналізу. Розкрити вплив соціокультурного контексту, культурних кодів, цінностей та моделей ідентичності на зміст, художню форму та рецепцію обраного об’єкта. Обґрунтувати доцільність поєднання щонайменше двох методологічних підходів і визначити можливості їх застосування у власному дисертаційному дослідженні.

Методичні вказівки до виконання

На першому етапі самостійної роботи необхідно опрацювати рекомендовану літературу та визначити зміст понять «міждисциплінарність», «крос-культурний підхід», «методологічна інтеграція», «культурний код» і «міжкультурна комунікація». Особливу увагу слід приділити відмінностям між дослідницькими перспективами мистецтвознавства, культурології, філософії, медіазнавства, соціології та антропології. Доцільно з’ясувати, які аспекти аудіовізуального твору кожна з цих дисциплін дає змогу виявити та пояснити, а також які обмеження має застосування окремого підходу.

На другому етапі необхідно обрати конкретний аудіовізуальний твір, медіапроєкт або практику та здійснити його аналіз із використанням двох або більше дослідницьких перспектив. Наприклад, мистецтвознавчий аналіз може бути поєднаний із соціологічним дослідженням репрезентації соціальних груп, культурологічним аналізом національних символів або антропологічним вивченням ритуалів, повсякденних практик і моделей поведінки. Для крос-культурного дослідження доцільно зіставити твори, створені в різних культурних середовищах, або проаналізувати трансформацію культурних значень під час адаптації аудіовізуального контенту для іншої аудиторії. Важливо не обмежуватися механічним переліком підходів, а показати, які конкретні дослідницькі питання допомагає розв’язати кожен із них.

На завершальному етапі необхідно узагальнити результати аналізу, визначити, що саме забезпечує поєднання обраних методологічних підходів, і сформулювати висновки щодо їхньої дослідницької продуктивності. Слід звернути увагу на можливі суперечності між різними теоретичними перспективами, відмінності у трактуванні культурних значень і ризик перенесення понять однієї культури на іншу без належного контекстуального обґрунтування. У підсумку потрібно пояснити, як міждисциплінарний або крос-культурний підхід може бути використаний для розв'язання конкретної проблеми дисертаційного дослідження з аудіовізуального мистецтва та виробництва.

Питання для самопідготовки аспірантів з теми

1. У чому полягають сутність і методологічне значення міждисциплінарного підходу в сучасному мистецтвознавстві?
2. Які можливості та обмеження має застосування мистецтвознавчих, культурологічних, філософських, медіазнавчих, соціологічних і антропологічних методів у дослідженні аудіовізуальних практик?
3. Що таке крос-культурний підхід і як він допомагає виявляти відмінності у створенні, інтерпретації та сприйнятті аудіовізуальних творів?
4. Як культурні коди, історичні обставини, соціальні норми та моделі ідентичності впливають на зміст і репрезентацію в аудіовізуальному мистецтві?
5. За якими критеріями доцільно обирати та поєднувати міждисциплінарні методології для розв'язання конкретної наукової проблеми у власному дисертаційному дослідженні?

Основна література

1. Bolter, J. D., & Grusin, R. (1999). Remediation: Understanding new media. MIT Press.
2. Clifford, J., & Marcus, G. E. (Eds.). (1986). Writing culture: The poetics and politics of ethnography. University of California Press.
3. Denzin, N. K. (1978). The research act: A theoretical introduction to sociological methods (2nd ed.). McGraw-Hill.
4. Hall, S. (Ed.). (1997). Representation: Cultural representations and signifying practices. SAGE Publications.

5. Jenkins, H. (2006). Convergence culture: Where old and new media collide. New York University Press.
6. Repko, A. F., & Szostak, R. (2020). Interdisciplinary research: Process and theory (4th ed.). SAGE Publications.
7. Rose, G. (2016). Visual methodologies: An introduction to researching with visual materials (4th ed.). SAGE Publications.
8. Stam, R. (2000). Film theory: An introduction. Blackwell Publishers.

Вказівки щодо ведення роботи

Тема 11. Методологія дослідження трансмедійності та цифрових трансформацій аудіовізуального мистецтва. Конвергенція медіа, інтерактивність, алгоритмізація, штучний інтелект і нові форми художнього виробництва.

Самостійна робота по темі

Мета самостійної роботи —поглибити знання аспірантів про методологічні засади дослідження трансмедійності та цифрових трансформацій аудіовізуального мистецтва; сформувати здатність аналізувати вплив медіаконвергенції, інтерактивності, алгоритмізації та штучного інтелекту на художню форму, наратив, авторство й моделі аудіовізуального виробництва; розвинути вміння обґрунтовано обирати та поєднувати методологічні підходи для дослідження сучасних цифрових мистецьких практик і застосовувати їх у власній дисертаційній роботі.

Зміст завдання

Підготувати аналітичне дослідження одного трансмедійного проєкту, цифрового аудіовізуального твору або мистецької практики, у якій використовуються інтерактивні технології, алгоритмічні системи чи інструменти штучного інтелекту. Визначити особливості медіаконвергенції, структури наративу, способів взаємодії з аудиторією та організації художнього виробництва. Проаналізувати обраний об’єкт із використанням щонайменше двох методологічних підходів, наприклад наративного й медіатеоретичного, семіотичного та культурологічного або системного й соціокультурного. Виявити, як цифрові технології змінюють художню форму, розподіл авторських функцій, способи поширення та сприйняття аудіовізуального контенту. Сформулювати висновки щодо дослідницьких можливостей обраних методів і перспектив їх застосування у власному дисертаційному дослідженні.

Методичні вказівки до виконання

На першому етапі необхідно опрацювати рекомендовану літературу й уточнити зміст основних понять: «трансмедійність», «медіаконвергенція», «інтерактивність», «алгоритмізація», «цифрове аудіовізуальне виробництво», «генеративний штучний інтелект» і «гібридне авторство». Важливо розмежувати трансмедійність як розгортання художнього світу через різні медіа та мультимедійність як поєднання кількох медіаформ у межах одного продукту або середовища. Слід також визначити, які методологічні підходи дають змогу досліджувати структуру цифрового твору, які — його культурні значення та комунікативні функції, а які — технологічні та організаційні умови його створення.

На другому етапі необхідно обрати конкретний об’єкт дослідження та сформулювати дослідницьке питання. Це може бути трансмедійний художній всесвіт, інтерактивний фільм, аудіовізуальна відеогра, цифрова мистецька інсталяція, проєкт із використанням генеративного ШІ або аудіовізуальний продукт, створений для кількох платформ. Потрібно з’ясувати, як організовано його наратив, які функції виконують різні медіаплатформи, яким чином залучається аудиторія та яку роль відіграють цифрові інструменти у формуванні художнього результату. Якщо в роботі використовується штучний інтелект, слід окремо розглянути функції людини й алгоритмічної системи, характер їхньої взаємодії, можливості творчого контролю та питання відповідальності за кінцевий продукт. Висновки мають спиратися на конкретні елементи твору або документовані особливості виробничого процесу, а не лише на загальні міркування про цифровізацію.

На третьому етапі потрібно зіставити результати застосування обраних методологічних підходів і визначити, які аспекти досліджуваного об’єкта кожен із них дає змогу розкрити. Доцільно проаналізувати, чи достатньо традиційних мистецтвознавчих методів для пояснення цифрових трансформацій або необхідне їх поєднання з медіатеоретичним, системним, соціологічним чи етичним аналізом. У підсумку необхідно сформулювати висновки про трансформацію художньої форми, авторства, взаємодії з аудиторією та моделей виробництва, а також обґрунтувати можливість використання відповідного методологічного інструментарію для розв’язання проблеми власного дисертаційного дослідження.

Питання для самопідготовки аспірантів з теми

1. У чому полягають сутність трансмедійності та її відмінність від мультимедійності та медіаконвергенції в контексті сучасного аудіовізуального мистецтва?
2. Які методологічні підходи є найбільш продуктивними для дослідження трансмедійного сторителінгу, нелінійних наративів та інтерактивної взаємодії з аудиторією?
3. Як цифрові платформи, алгоритми рекомендацій і системи поширення контенту впливають на виробництво, дистрибуцію та сприйняття аудіовізуальних творів?
4. Як використання штучного інтелекту трансформує авторство, творчі функції, професійні ролі та моделі організації аудіовізуального виробництва?
5. Які методологічні, етичні та правові проблеми виникають під час дослідження аудіовізуальних творів, створених за участю штучного інтелекту, і як їх можна врахувати у власному дисертаційному дослідженні?

Основна література

1. Bolter, J. D., & Grusin, R. (1999). Remediation: Understanding new media. MIT Press.
2. Jenkins, H. (2006). Convergence culture: Where old and new media collide. New York University Press.
3. Jenkins, H., Ford, S., & Green, J. (2013). Spreadable media: Creating value and meaning in a networked culture. New York University Press.
4. Manovich, L. (2001). The language of new media. MIT Press.
5. Nieborg, D. B., & Poell, T. (2018). The platformization of cultural production: Theorizing the contingent cultural commodity. New Media & Society, 20(11), 4275–4292. https://doi.org/10.1177/1461444818769694
6. Scolari, C. A. (2009). Transmedia storytelling: Implicit consumers, narrative worlds, and branding in contemporary media production. International Journal of Communication, 3, 586–606.
7. Srnicek, N. (2017). Platform capitalism. Polity Press.
8. UNESCO. (2022). Re|shaping policies for creativity: Addressing culture as a global public good. UNESCO.

Методологічний акцент теми: дослідження цифрового аудіовізуального мистецтва потребує не лише опису нових технологій, але і аналізу того, як вони змінюють художню мову, структуру твору, способи авторської організації, взаємодію з аудиторією та культурне функціонування аудіовізуального продукту.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

Алфьорова З. І. & Первишева І. Б. (2026). Ефект «тимчасової імерсивності» в контексті проявів темпоральності трансмедійних практик сучасної аудіовізуальної сфери / О.В. Культура України, (92), 64–73. https://doi.org/10.31516/2410-5325.092.07

Алфьорова, З. І., & Первишева, І. (2026). Трансформація моделей аудіовізуального продюсування в умовах трансмедійного цифрового середовища. Культура України, (94), 94–106. https://doi.org/10.31516/2410-5325.094.09

Алфьорова, З. І., & Первишева, І. Б. (2025). Трансмедійність у сучасних креативних індустріях: основні аспекти формування. Культура України, (90), 79–89. https://doi.org/10.31516/2410-5325.090.09

Алфьоров, А. М., & Алфьорова, З. І. (2024). Економічні моделі формування аудіовізуальних проєктів у креативних індустріях України в умовах підвищеної турбулентності. Культура України, (86), 59–70. https://doi.org/10.31516/2410-5325.086.07

Алфьоров, А. М., & Алфьорова, З. І. (2023). Секторальна морфологія сфери аудіовізуального мистецтва та виробництва як креативної індустрії: постановка проблеми. Культура України, (81), 34–39. https://doi.org/10.31516/2410-5325.081.04
Безручко, О. В. (Ред.). (2023). Аудіовізуальне мистецтво і виробництво: досвід, проблеми та перспективи (Т. 10).

Безручко, О., & Катушонок, Д. (2026). Фотомистецькі проєкти про сакральне мистецтво як один з важливих елементів збереження та популяризації у світовому культурному просторі культових споруд України. Вісник Київського національного

університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво, 9(1), 103–119. https://doi.org/10.31866/2617-2674.9.1.2026.361873

Безручко, О., Чміль, Г., Гавран, І., Михальов, В., & Чайка, М. (2026). Цифрові аудіовізуальні практики як технології соціальних комунікацій: трансформація культурних наративів. Соціальні комунікації: теорія і практика, 11(2), 98–115. https://doi.org/10.69587/sdc/2.2026.98

Безручко, О., & Бойчук, Н. (2025). Музичний відеокліп у сучасному медійному просторі. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво, 8(2), 209–222. https://doi.org/10.31866/2617-2674.8.2.2025.347801

Безручко, О., & Грифцов, В. (2025). Документальний стиль в ігровому кіно. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво, 8(1), 60–78. https://doi.org/10.31866/2617-2674.8.1.2025.332389

Безручко, О., & Поберайло, О. (2025). Еволюція кат-сцен в інтерактивному аудіовізуальному наративі: класифікація функцій та характеристик. Культура України, (90). https://doi.org/10.31516/2410-5325.090.10

Безручко, О. (2025). До питання ремейку в кінематографі: технічні та художні властивості. Культурологічний альманах. https://doi.org/10.31392/cult.alm.2025.1.53

Безручко, О., & Анікіна, О. (2021). Сучасне аудіовізуальне мистецтво в просторах мережі Інтернет: нові аспекти взаємодії. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво, 4(1). https://doi.org/10.31866/2617-2674.4.1.2021.235076

Зубавіна, І. (2025). Концепт антропоцентризму та його втілення в фільмах Кіри Муратової. Художня культура. Актуальні проблеми, 21(1), 9–18. https://doi.org/10.31500/1992-5514.21(1).2025.333475

Зубавіна, І. (2025). Образ дитини в новому українському кіно: метамодерністський вимір як чинник «м'якої сили». У Матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (24 червня 2025 р.).

Мусієнко, О. (2026). Алгоритмічна героїзація українських аудіовізуальних образів у цифровій платформній екосистемі. *Культура України*, (94), 60–67. https://doi.org/10.31516/2410-5325.094.05

Новікова, Л. Є. (2026). Естетика медіакратії: кінопортрет Сильвіо Берлусконі між політичним іміджем та культурною репрезентацією. Народна творчість та етнологія, 1(409), 106–113. Текст статті.

Новікова, Л. Є. (2025). Ренесансна новела в інтермедіальному діалозі: інтерпретаційні стратегії та екранізаційні практики. Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого, (37), 272–280. https://nv.knutkt.edu.ua/article/view/345184

Печеранський, І. (2026). На перетині цифрових екосистем: медіаархеологія взаємовпливу анімації, кіно та відеоігор (1970–1995). Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство». https://doi.org/10.31866/2410-1176.54.2026.362235

Печеранський, І. (2024). Медіаконвергенція та крос-інновації в цифровому аудіовізуальному ландшафті епохи метамодерну: до питання про еволюційну логіку. Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство», 51. https://doi.org/10.31866/2410-1176.51.2024.318356

Супрун-Живодрова, А. (2024). Жанрово-стилістичні особливості українського ігрового кінематографа періоду Незалежності. Народна творчість та етнологія, 1(401), 75–87. https://doi.org/10.15407/nte2024.01.075

Супрун-Живодрова, А. (2025). Особливості часопросторової організації українського аудіовізуального мистецтва періоду незалежності: наративний порядок. Культура України, (91), 156–165. https://doi.org/10.31516/2410-5325.091.18

Супрун-Живодрова, А. (2025). Типологія сюжетів в українському аудіовізуальному мистецтві періоду незалежності за класифікацією Нормана Фрідмана. Народна творчість та етнологія, 4(408), 101–109. https://doi.org/10.15407/nte2025.04.101

Допоміжна:

Alforova, Z., Marchenko, S., Shevchuk, Y., Kotlyar, S., & Honcharuk, S. (2021). Contemporary Ukrainian cinema into the European context (2014-2019). *Linguistics and Culture Review*, *5*(S2), 274-283. https://doi.org/10.37028/lingcure.v5nS2.1345

Borysova, S., Tytar, O., Stoliarchuk, N., Alforova, Z., & Tykhoniuk, O. (2024). Analysis of the impact of the digital revolution on creativity in contemporary art: Technological changes, interactivity and virtual aesthetics. Synesis, 16(1), 403–419.

Brückle, W., & Truniger, F. (Eds.). (2023). Display, distribute, disrupt: Contemporary moving image practices. DIAPHANES.

Kim, J. (2022). Documentary's expanded fields: New media and the twenty-first-century documentary. Oxford University Press.

Morgan, D. (2021). The lure of the image: Epistemic fantasies of the moving camera. University of California Press.

Pecheranskyi, I. (2023). The convergence of technologies and creative decisions during making visual image in the film industry: Analysis of ecosystem connections. The Culturology Ideas, 24(2), 36–45. https://doi.org/10.37627/2311-9489-24-2023-2.36-45

Pecheranskyi, I. (2023). Attractive visuality generation within the 360°-VR video format as a technological trend in modern film production. Culture and Arts in the Modern World, 24. https://doi.org/10.31866/2617-2674.6.1.2023.279253

Pecheranskyi, I. (2023). Brief technical history and audiovisual parameters of electromechanical television. Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production, 6(2). https://doi.org/10.31866/2617-2674.6.2.2023.289313

Pecheranskyi, I. (2023). Culture-creating potential of audiovisual technologies in the mass art of the second half of the twentieth and early twenty-first centuries. Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production, 6(1). https://doi.org/10.31866/2617-2674.6.1.2023.279253

Pecheranskyi, I. (2023). Телебачення як сучасний фактор культурогенезу: осмислення в термінах теорії культивації. Питання культурології, 42. https://doi.org/10.31866/2410-1311.42.2023.293790

Pecheranskyi, I. (2024). [Стаття у виданні Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production, 7(1)]. https://doi.org/10.31866/2617-2674.7.1.2024.302762

Pecheranskyi, I. (2024). Media fusion as technology and mechanism for transforming the television ecosystem in the twentieth century. Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production, 7(2). https://doi.org/10.31866/2617-2674.7.2.2024.318989

Pecheranskyi, I. (2025). «Стримінгова революція» у відеоіндустрії та аудіовізуальній культурі (до 20-річчя YouTube). Питання культурології, 45. https://doi.org/10.31866/2410-1311.45.2025.325044

Pecheranskyi, I. (2025). The hyperimmersive turn and the metaverse: Gamification of the audiovisual landscape. Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production, 8(1). https://doi.org/10.31866/2617-2674.8.1.2025.332437

Pecheranskyi, I. (2025). Естетика мобільного відео: мистецтвознавчі рефлексії. Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство», 52. https://doi.org/10.31866/2410-1176.52.2025.334043

Pecheranskyi, I. (2025). Магічний реалізм як естетична стратегія транскультурного кінематографа. Питання культурології, 46. https://doi.org/10.31866/2410-1311.46.2025.348599

Pecheranskyi, I. (2026). “The Mandalorian” as a manifesto of ecosystem convergence: Symbiosis of filmmaking, game engineering methods, and the streaming environment. Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production. https://doi.org/10.31866/2617-2674.9.1.2026.361876

Pecheranskyi, I. (2026). Aesthetic paradigms of interactivity and immersion in digital audiovisual art of the metamodern era. The Culturology Ideas. https://doi.org/10.37627/2311-9489-29-2026-1.18-29

Pecheranskyi, I. (2026). Enchant your audience: Magic of community building in streaming culture. National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald. https://doi.org/10.32461/2226-3209.4.2025.351830

Pecheranskyi, I. P. (2023). Technical peculiarities of the narrative action games of the 1990s–2010s as a factor of their development in the context of digital art. Culture of Ukraine, 81. https://doi.org/10.31516/2410-5325.081.02

Pecheranskyi, I., & Revenko, A. (2023). Європейський ринок індустрії мовлення наприкінці XX століття: структурний аналіз. Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти, 11. https://doi.org/10.31866/2616-745X.11.2023.278434

Pecheranskyi, I., Denysiuk, Z., Humeniuk, T., Diachuk, V., & Kosinova, O. (2023). "Objective realism," ethnographic cinema, and the classical model of visual-anthropological research. Research Journal in Advanced Humanities, 4(3). https://doi.org/10.58256/rjah.v4i3.1153

Pecheranskyi, I., Humeniuk, T., Shvets, N., Holovkova, M., & Sibiriakova, O. (2023). Transmedia discourse in the digital age: Exploring radical intertextuality, audiovisual hybridization, and the "aporia" of homo medialis. Research Journal in Advanced Humanities, 4(2). https://doi.org/10.58256/rjah.v4i2.1111

Pecheranskyi, I. P. (2024). Digital transformation of cinematograph as a factor in forming a new visual aesthetic: An analysis of the foreign film discourse at the beginning of the XXI century. Culture of Ukraine. https://doi.org/10.31516/2410-5325.086.06

Purgar, K. (Ed.). (2021). The Palgrave handbook of image studies. Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-030-71830-5

Ruzhanskyi, B., & Bezruchko, O. (2025). Gender dimensions of survival: Cinematographic images of women in the context of war (XX–early XXI century). Актуальні питання гуманітарних наук, 94(2). https://doi.org/10.24919/2308-4863/94-2-21

Zubavina, I. (2026). Epistemic rupture and haptic resistance in the visual language of Yurii Illienko. Artistic Culture. Topical Issues, 22(1), 10–20. https://doi.org/10.31500/1992-5514.22(1).2026.365421

РЕЦЕНЗІЯ

на

методичні вказівки з дисципліни «Методологія проблем аудіовізуального мистецтва» до семінарських занять та самостійної роботи з дисципліни «Методологія проблем аудіовізуального мистецтва» для здобувачів спеціальності В1 «Аудіовізуальне мистецтво та медіавиробництво» галузі знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки» третього (аспірантського) ступеня вищої освіти

Методичні вказівки з дисципліни «Методологія проблем аудіовізуального мистецтва» є актуальними з огляду на динамічні трансформації сучасного аудіовізуального мистецтва, розвиток цифрових медіа, зміну способів створення й поширення аудіовізуального контенту та формування нових дослідницьких підходів. Опрацювання дисципліни сприяє поглибленому осмисленню теоретичних і методологічних засад аудіовізуального мистецтва, розвитку здатності аспірантів самостійно визначати актуальні наукові проблеми та обґрунтовувати шляхи їх дослідження.

Позитивною особливістю методичних вказівок є їхня спрямованість на поєднання теоретичного осмислення проблем аудіовізуального мистецтва з практикою науково-дослідницької діяльності. Матеріали сприяють формуванню в здобувачів навичок критичного аналізу мистецьких явищ, визначення методологічних підходів відповідно до предмета дослідження, аргументованого формулювання власної наукової позиції та участі в академічній дискусії. Це забезпечує належний рівень підготовки до проведення самостійних досліджень у межах обраної спеціальності.

Важливою складовою методичних вказівок є орієнтація на семінарську роботу як простір наукового обговорення, зіставлення різних теоретичних концепцій та інтерпретації сучасних процесів в аудіовізуальному мистецтві. Завдання для самостійної роботи сприяють поглибленому опрацюванню фахової літератури, систематизації наукових знань, розвитку дослідницької самостійності та уміння застосовувати методологічний інструментарій для аналізу конкретних мистецьких явищ і практик.

Методичні вказівки мають практичну цінність для організації освітнього процесу на третьому рівні вищої освіти, оскільки можуть використовуватися для підготовки до семінарських занять, виконання індивідуальних дослідницьких завдань і поглиблення фахової компетентності аспірантів. Запропонований матеріал сприяє розвитку аналітичного та критичного мислення, формуванню навичок академічної комунікації й удосконаленню здатності аргументовано представляти результати власних наукових пошуків.

Загалом методичні вказівки з дисципліни «Методологія проблем аудіовізуального мистецтва» відповідають актуальним потребам підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю В1

«Аудіовізуальне мистецтво та медіавиробництво». Їхній зміст і практична спрямованість забезпечують належні умови для поглиблення методологічної підготовки аспірантів та розвитку їхніх дослідницьких компетентностей. Методичні вказівки рекомендуються до затвердження та використання в освітньому процесі.

Рецензент:

кандидат філософських наук, доцент,

декан факультету «Образотворче мистецтво»

ХДАДМ Ольга ІВАЩЕНКО.